

ROMANIA LA CENTENARUL DOBINDIRII INDEPENDENȚEI SALE DE STAT

de conf. dr. GHEORGHE I. IONIȚA

La 9 mai 1977 se vor împlini 100 de ani de la proclamarea independenței absolute a României, moment crucial în istoria poporului nostru, în lupta sa pentru libertate națională și socială.

Rezultat al unui îndelungat proces istoric, acest act a împlinit aspirația multiseclară a poporului român de scuturare a dominației străine, de înfăptuire a unității și independenței, de afirmare suverană a statului român în viața internațională. „Încununare a unor năzuințe și lupte de veacuri ale poporului român — aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, la Congresul educației politice și al culturii socialiste —, cucerirea independenței, al cărei glorios centenar îl vom aniversa anul viitor, a avut o profundă înrîurire asupra întregii dezvoltări a societății românești pe calea progresului economic și social, deschizând largi orizonturi națiunii noastre spre afirmarea liberă, de sine stătătoare”¹.

În mod legitim la acest strălucitor jubileu vom evoca trăsăturile principale ale dezvoltării istorice a poporului român, continuitatea sa neîntreruptă pe aceste meleaguri, lupta pentru păstrarea identității sale naționale, împrejurările istorice care au constituit premisele obiective și subiective ale dobândirii marelui act al independenței din 1877—1878. Totodată, cu acest prilej vom pune în evidență consecințele imediate și de mai largă perspectivă ale dobândirii — în urmă cu un secol — a independenței de stat a României, lupta forțelor progresiste ale societății românești pentru consolidarea marelui act de la 9 mai 1877, ridicarea pe trepte calitativ superioare de către mișcarea revoluționară și democratică, de către Partidul Comunist Român a luptei pentru salvagardarea independenței și suveranității patriei.

Conștiința unității de neam și destin istoric, a continuității din timpuri imemorabile pe teritoriul unde s-a născut și s-a dezvoltat a constituit un suport vital în toate luptele purtate de poporul nostru pentru independență. Idealurile independenței, suveranității și unității naționale au reprezentat o constantă a gândirii și acțiunii forțelor înaintate ale poporului român în toate epocile istorice; ele s-au împletit indisolubil cu idealurile de progres social în același efort închinat ridicării patriei pe culmi mai înalte ale civilizației, bunăstării și fericirii.

---

¹ Nicolae Ceaușescu, *Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România, prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste* — 2 iunie 1976, Edit. Politică, București, 1976, p. 16—17.

Poporul român a fost confruntat, încă în perioada etnogenezei sale, cu numeroase invazii ale populațiilor migratoare, împotriva cărora a trebuit să-și apere cu tenacitate vatra strămoșească și ființa sa etnică. Aflată pe o treaptă superioară de evoluție și cultură, păstrătoare a unor tradiții și virtuți militare moștenite de la strămoșii săi daci și romani, poporul român a reușit să-i alunge sau să-i asimileze pe migratori, păstrându-și neîntrerupt așezămintele sale statale distincte. Confruntările din acele veacuri învolburate au constituit un factor accelerator în procesul de concentrare a formațiunilor voievodale române de pe teritoriul vechii Dacii în state puternice feudale, ceea ce a asigurat în perspectiva istorică atât dezvoltarea forțelor de producție, cit și apărarea în fața marilor imperii ale vremii. Întregul ev mediu s-a caracterizat printr-un efort general al maselor — în rîndul cărora rolul principal a revenit țărănimii —, al oștirilor române pentru păstrarea neatrînrării și apoi pentru redobîndirea ei deplină. În aceste lupte s-au distins Basarabii și Mușatinii, Mircea cel Bătrîn, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan de Mare, Radu de la Afumați, Petru Rareș, Ioan Vodă cel Cumplit, Mihai Viteazul, Dimitrie Cantemir, Constantin Brîncoveanu și alți străluciți conducători de țară și căpitani de oști.

Silit să înfrunte adeseori inamici care dispuneau de un potențial militar superior, poporul român și-a făurit un mod propriu de purtare a luptei — războiul de tip popular, caracterizat prin mobilizarea la efortul militar a tuturor celor apti de a purta armele, a întregii populații în măsură să opună rezistență, și prin folosirea unor procedee adecvate pentru înfrîngerea și alungarea invadatorilor. În vremurile de mari primejdii, populația țărilor române, indiferent de obîrșia de clasă, s-a unit și a acționat cu dîrzenie pentru salvagardarea existenței neamului. Totodată peste împărțirile statale vremelnice, rezultate din evoluția istorică anterioară, s-au dezvoltat legături multiple între românii aflați de o parte și de alta a Carpaților, s-a realizat adeseori o colaborare militară strînsă între Țara Românească, Moldova și Transilvania. Lupta pentru independență s-a împletit astfel în mod obiectiv cu aceea pentru restabilirea unității naționale, în cadrul aceluiași stat de sine stătător. În acest context s-a înfăptuit, sub sceptrul lui Mihai Viteazul, prima unire politică a țărilor române într-un stat feudal centralizat, expresie a nestrămutatei voințe de libertate a poporului nostru. Deși de scurtă durată, acest act istoric a demonstrat că obstacolele care stăteau încă în calea unirii tuturor românilor nu erau de netrecut și, prin aceasta, a devenit un exemplu și un simbol insufletitor pentru generațiile din secolele următoare.

Nesfîrșitul șir de lupte pentru independență purtate în evul mediu a asigurat statutul de autonomie permanentă a țărilor române față de Imperiul otoman — spre deosebire de alte state, care au fost transformate în pašalicuri —, a făcut să eșueze tentativele marilor imperii vecine de a-și consolida stăpînirea asupra teritoriilor românești pe care reușiseră să le încorporeze vremelnice.

În epoca modernă, aspirațiile poporului român la independență și unitate au căpătat noi valențe și împliniri. Ele s-au manifestat pregnant în timpul revoluției conduse de Tudor Vladimirescu, al mării ridicări sociale și naționale din 1848, cînd românii — moldoveni, munteni și transilvăneni — și-au exprimat hotărîrea de a sfărîma relațiile feudale, de a făuri unitatea statală și a lichida orice formă de dominație străină. Un moment de o deosebită importanță istorică a fost marcat de înfăptuirea în 1859 a statului național modern,

prin unirea Țării Românești cu Moldova. Acest măreț eveniment, pe lângă consecințele lui pozitive politice și sociale interne, a deschis perspectiva apropiată a cuceririi independenței absolute a României.

Secolele de jertfe și de neîntrerupte eforturi închinat libertății și progresului patriei au condus, astfel, în mod obiectiv, la actul istoric de la 9/21 mai 1877, când a fost proclamată deplina independență de stat a României. Acest act s-a produs pe fondul puternicei crize a sistemului dominației otomane în Balcani, determinată de intensificarea mișcării de eliberare a popoarelor, de izbucnirea războiului ruso-turc din 1877.

Răscoalele din Bosnia, Herțegovina și Bulgaria, războiul contra Porții dus de Serbia și Muntenegru, amploarea mișcării populare din România pentru obținerea independenței au zdruncinat din temelii Imperiul otoman.

Imperiul țarist, care pînă la această dată dusesse politica de așa-zis protectorat, înțelegea să nu piardă ocazia pe care i-o oferea situația creată pentru a înlătura cu forța armelor dominația otomană în Balcani și a-și întări propriile poziții în această parte a Europei.

Guvernul român, convingîndu-se că independența absolută de stat putea fi dobîndită doar pe calea armelor, s-a orientat spre o alianță cu Rusia, încheind convenția de la 4/16 aprilie 1877. În baza acestei convenții, guvernul rus a obținut dreptul de trecere a armatelor sale prin țara noastră spre Balcani, obligîndu-se a „respecta drepturile politice ale statului român, astfel cum rezultă din legile anterioare și tratatele existente, precum și a menține și a apăra integritatea actuală a României”².

În acest context, la 9/21 mai 1877, Adunarea Deputaților a proclamat, la București, independența absolută de stat a țării. Cu acest prilej, Mihail Kogălniceanu, ministrul de externe, declara: „Domnilor deputați, nu am nici cea mai mică îndoială și frică de a declara în fața Reprezentanței Naționale că sîntem o națiune liberă și independentă”. În același timp, el releva: „Trebuie să arătăm că sîntem o națiune hotărîtă să ne ocupăm de noi, să ne ocupăm de națiunea noastră, să ne ocupăm de dezvoltarea ei, de dezvoltarea bineistării morale și materiale, iar nicidecum ca să îngrijim, ca să neliniștim pe cineva”³.

Adunarea Deputaților a votat apoi următoarea moțiune: „Camera, mulțumită de explicările guvernului asupra urmărilor ce a dat votul de la 29 aprilie/11 mai anul curent, ia act că rezebelul între România și Turcia, că ruperea legăturilor noastre cu Poarta și independența absolută a României au primit consacrarea lor oficială”⁴. Prin această moțiune, Adunarea Deputaților a proclamat independența absolută a României, iar Senatul i-a urmat exemplul în aceeași zi. Proclamarea independenței absolute — arată mărturiile vremii — a fost primită cu mare entuziasm atît de deputați, cît și de mulțimea strînsă în jurul clădirii Adunării Deputaților și pe străzile alăturate.

De la mărețul act al unirii Principatelor, capitala țării nu mai avusese prilejul să cunoască o asemenea manifestație populară. Mulțimea care asistasă în curtea și pe dealul Mitropoliei — mase de studenți, împreună cu negustorii și muncitorii bucureșteni — a arborat drapele și a manifestat cu torțe pe străzi, cîntînd „Deșteaptă-te române”. Manifestații asemănătoare au avut loc

² Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, II, Edit. Academiei, București, 1953, p. 112.

³ „Monitorul oficial”, nr. 118 din 27 mai/8 iunie 1877; vezi și Mihail Kogălniceanu, *Texte social-politice alese*, Edit. Politică, București, 1967, p. 316—317.

⁴ „Monitorul oficial”, nr. 118 din 27 mai/8 iunie 1877.

în orașele și satele țării. „De la o margine a țării la alta — nota în memoriile sale T. C. Văcărescu — toate inimile sînt cuprinse de un nespus entuziasm. Autoritățile și Corpurile constituite, orașele, satele, cătunele, toți într-un cuvînt, de la mic pînă la mare, se rostesc gata la orice jertfe pentru a susține cu toate bunurile națiunii, cu aurul și singele ei, libertatea și neatîrnarea patriei“.

După proclamarea independenței de către corpurile legiuitoare, Mihail Kogălniceanu, printr-o notă către agenții diplomați ai României în străinătate, le cerea să explice guvernelor europene, pe lîngă care erau acreditați, că mișcarea națională care a dus la înfăptuirea actului de la 9/21 mai 1877 era de nestăvilit și că poporul era ferm hotărît să-și apere cu armele drepturile sale. Guvernul român cerea, totodată, ca puterile garante să recunoască independența deplină a României.

Atitudinea guvernelor principalelor puteri europene față de proclamarea de către România a independenței de stat a fost, în general, rezervată și rece, mergînd pînă la ostilitate din partea Imperiului otoman și a Angliei. Poarta a declarat că își păstrează „drepturile intacte“ asupra României și-și rezervă mijloacele de a le pune în aplicare. Guvernul britanic, sub pretextul că proclamarea independenței României e contrară tratatelor, cerea puterilor europene să ia măsuri energice de pedepsire. În același timp, presa otomană și cea engleză, susținînd că statul nostru este un „vasal răzvrătit“ contra suzeranului său, sultanul, a dezlănțuit o companie furibundă la adresa României.

La Paris, vestea proclamării independenței țării noastre a fost primită cu răceală de oficialitatea franceză. Nici la Berlin această hotărîre nu a fost privită favorabil, iar Imperiul dualist austro-ungar a adoptat o atitudine de ostilitate, cerînd și celorlalte puteri europene să se pronunțe abia după război în privința neatîrnării României.

Rusia, care încheiase Convenția cu România, a evitat să se pronunțe imediat în privința hotărîrii Corpurilor legiuitoare românești. Peste cîteva luni, însă, primul ministru Gorceakov a declarat că privește independența României ca un fapt împlinit, urmînd ca din punct de vedere al dreptului internațional să fie întărită mai tîrziu printr-o hotărîre comună a țărilor europene⁵.

Italia, care abia își realizase unitatea națională, deși privea cu simpatie politica de independență promovată de guvernul român, a aprobat în mod tacit actul curajos al României, scuizîndu-se că nu-l poate recunoaște oficial.

În condițiile date, independența trebuia să fie — așadar — consfințită și apărată pe cîmpul de luptă, spre a putea fi impusă Imperiului otoman și recunoașterii din partea puterilor europene.

Mobilizată încă de la 6/18 aprilie 1877, armata română era pregătită să opună rezistență tentativelor de incursiune otomană la nord de Dunăre. Bombardamentele artileriei dușmane, începute la 26 aprilie/8 mai 1877, au fost întîmpinate cu o nestăvilită hotărîre de a „respinge forța prin forță“.

În noaptea de 14—15/26—27 iunie 1877, trupele țariste, sub comanda marelui duce Nicolae, forțează Dunărea pe la Zimnicea și pătrund în Balcani. Domnitorul Carol a trimis, la 16/28 iulie 1877, două regimente din Divizia a 4-a română pentru a coopera cu trupele rusești la luptele din Bulgaria. În urma înfrîngerilor grele suferite de armatele rusești la Plevna, comandantul suprem al trupelor ruse, marele duce Nicolae, a cerut domnitorului Carol al României, la 19/31 iulie 1877, printr-o telegramă, ajutor militar: „Turcii,

⁵ D. A. Sturza, *Charles I-er Roi de Roumanie — Chronique — Actes — Documents*, tom. II, 1876—1877, Bucarest, 1904, p. 794.

adunînd cele mai mari mase de trupe la Plevna, ne zdrobesc. Rog să faci fuziune, demonstrațiune și, dacă se poate, să treci Dunărea cu armata, după cum dorești. Între Jiu și Corabia demonstrațiunea aceasta este neapărat necesară pentru înlesnirea mișcărilor mele”⁶.

Ca urmare a altor telegrame insistente ale marelui duce Nicolae, din 9/21 și 19/31 august 1877, au mai fost trimise încă două divizii românești, numărul soldaților români ridicîndu-se la 38 000, dintr-un efectiv de 58 700, cît avea armata română, în afară de serviciile de ordine, pază a frontierelor. miliție și garda civică.

Armatele româno-ruse din sectorul Plevna, aflate sub comanda domnitorului Carol, asistat de generalul rus Zotov și de generalul român Alexandru Cernat, au dat principala și eroica bătălie de la 28 noiembrie/10 decembrie 1877. Generalul Osman Pașa, comandantul trupelor turcești din zona Plevna, s-a predat unităților românești.

În asaltul redutelor de la Grivița, în bătăliile de la Rahova, Smîrdan, Vidin și din celelalte localități din Balcani, ostașii români au dovedit un eroism demn de strămoșii lor, care au luptat la Rovine, Vaslui, Călugăreni. Poporul rostește și astăzi cu emoție numele unor eroi ai independenței, ca ofițerii George Șonțu, Nicolae Valter Mărăcineanu sau ca ale ostașilor Grigore Ioan, Constantin Țurcanu și mulți alții, care au luptat pentru cucerirea libertății patriei.

La 19/31 ianuarie 1878, cînd Vidinul era pe cale de a capitula în fața trupelor române, Rusia a încheiat armistițiul cu Imperiul otoman.

Forța socială hotărîtoare a luptei pentru independența națională absolută au constituit-o masele largi ale celor ce muncesc de la orașe și sate, animate de un fierbinte patriotism, nădăduind că odată cu aceasta vor putea obține o viață mai bună. Ca în toate momentele de răscruce din istoria patriei, țărănimea s-a afirmat ca purtătoarea năzuințelor de neîntîrnare, a dat dovadă de un înalt spirit de sacrificiu, purtînd pe umerii ei principalele poveri ale războiului.

Deși aflată la începuturile organizării sale, clasa noastră muncitoare s-a situat în primele rînduri ale luptei pentru independență, afirmîndu-se, de pe atunci, ca purtătoare hotărîită a idealurilor de libertate și progres ale poporului român. Tinerele cercuri socialiste au salutat lupta pentru independență ca un act just, progresist și au participat direct la toate acțiunile pentru susținerea războiului.

Continuînd tradițiile luminoase ale cărturarilor patrioți, intelectualitatea românească a susținut nemijlocit cauza independenței, atît prin înrolarea voluntară a mii de învățători, profesori, medici și alți intelectuali în rîndurile armatei, cît și prin creația literar-artistică, inspirată și dedicată acestui mare și permanent ideal.

Independența absolută a României a fost plătită și de data aceasta cu sîngele a aproape 10 000 de morți și răniți pe cîmpul de luptă. Se cuvine a sublinia, de asemenea, largă participare a populației la aprovizionarea armatei cu echipament, mijloace de transport, ca și ofrandele de ordinul a zeci de milioane de lei strînse de la populația orașelor și satelor.

Independența națională a României a constituit o cauză a întregului popor. Creînd un entuziasm național, războiul pentru independență a avut

⁶ Documente privind istoria României. Războiul de independență, vol. V, p. 138 și 177 ; *Memoriile regelui Carol I*, vol. X, p. 38.

un puternic ecou și în rîndurile populației românești din provinciile aflate încă sub dominația străină. Participarea a numeroși voluntari din aceste teritorii, înrolați sub drapelul românesc, la războiul pentru cucerirea independenței depline a constituit o pagină impresionantă de solidaritate națională în realizarea uneia din cele mai de seamă năzuinți ale întregului nostru popor.

Războiul de la 1877—1878 a reliefat cu putere conștiința poporului român, solidaritatea întregii populații românești, în pofida frontierelor impuse de vitregia vremurilor, aspirația comună spre desăvîșirea statului național unitar și independent, „Cauza ostașului român — scria «Gazeta Transilvania» la 2 iunie 1877 — este o cauză generală română, victoria lui e a întregii națiuni, fie aceea risipită în oricare parte a lumii”. Încrezători în vitalitatea națiunii și a armatei române, ardelenii arătau că într-o zi „dorobanții și călărașii români pot porni către Transilvania”, ca întregul popor român „să ajungă și acel moment în care să poată serba și marea sărbătoare a reconstituirii, a unității sale”.

Eroismul și sacrificiile tinerei armate române în războiul de independență au avut un larg ecou internațional. Contestînd legitimitatea suzeranității Porții asupra României și urmărind lupta ei de emancipare, Marx și Engels apreciau cu căldură vitejia ostașilor noștri. Reprezentanți de frunte ai opiniei publice democratice, progresiste, ziare și reviste din alte țări, ca : Rusia, Austria, Spania, Germania, Finlanda, Norvegia au dat o vie expresie înțelegerii și aprobării cauzei României, sprijinind recunoașterea pe plan internațional a actului istoric al neatîrnării.

O dată cu semnarea armistițiului dintre Rusia și Poarta otomană, războiul victorios purtat de Rusia, România și popoarele din Balcani a luat sfîrșit. Independența popoarelor subjugate a putut fi impusă Imperiului otoman numai pe calea armelor. România adusese o contribuție militară foarte importantă, în anumite momente hotărîtoare ale desfășurării campaniei anti-otomane, contribuție care a ușurat și a scurtat durata războiului.

La 19 februarie/3 martie 1878 s-a încheiat, la San Stefano, lingă Constantinopol, tratatul de pace ruso-turc, prin care România, Serbia și Muntenegru au fost recunoscute ca state independente, iar Bulgaria a devenit autonomă ; totodată, se hotăra autonomia administrativă a Bosniei și Herțegovinei⁷.

Marile puteri europene — și, în primul rînd, Anglia, Austro-Ungaria și Prusia —, urmărind să obțină anumite teritorii și sferă de influență și de interese în Imperiul otoman, au contestat valabilitatea tratatului de la San Stefano și au impus ținerea unui nou congres de pace la Berlin, ale cărui lucrări s-au desfășurat între 1/13 iunie și 1/13 iulie 1878. România (ca de altfel și Serbia) n-a fost admisă nici de data aceasta să participe ca parte beligerantă, pe motiv că independența ei nu era recunoscută. Admisă numai pentru a-și expune punctul de vedere, delegația României la Berlin — în frunte cu primul ministru, I. C. Brătianu, și ministrul afacerilor străine, Mihail Kogălniceanu — a apărut cauza independenței și a respectării integrității teritoriului țării. Reprezentanții României au subliniat că nu era vorba de a ni se dăruii independența națională de Europa, ci de a ni se recunoaște după „dreptul cel vechi” și potrivit cu jertfele făcute în război.

Prin tratatul de la Berlin s-a recunoscut independența deplină a României și restabilirea autorității statului român asupra Dobrogei, străvechi teritoriu

⁷ Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, vol. IX, p. 367.

românesc ce fusese copleșit de turci în 1420, în schimbul a trei județe din sudul Basarabiei (Cahul, Ismail și Bolgrad), care fuseseră restituite Moldovei în 1856 și care acum intrau în componența Rusiei⁸.

Obținerea independenței absolute a exercitat o puternică înfrîurire favorabilă asupra dezvoltării economice, sociale, politice și culturale a României, a permis afirmarea tot mai viguroasă a poporului nostru ca națiune de sine stătătoare. Conștiința națională și voința maselor pentru desăvîrșirea unității statale a tuturor provinciilor românești a căpătat, în noile condiții, o amploare și o intensitate mereu creștîndă. Clasa muncitoare și partidul ei politic — înființat în 1893 —, împreună cu toate forțele sociale și politice interesate în progresul patriei și-au manifestat hotărîrea de a apăra independența, cucerită cu grele sacrificii și au militat pentru realizarea unității naționale depline.

Asemenea cuceririi independenței, desăvîrșirea unității statale a avut loc la sfîrșitul primului război mondial prin voința și eforturile întregului popor român. În timpul primului război mondial, în care România a intrat pentru a-și apăra independența amenințată de puterile imperialiste, armata română, masele populare din țara noastră au înscris în istoria patriei o pagină nepieritoare de eroism. Încheierea procesului de unificare națională a României la 1 decembrie 1918 — proces legitim, operă a tuturor claselor și păturilor sociale ale națiunii — a contribuit la lărgirea și consolidarea independenței de stat, a dat un puternic impuls dezvoltării generale a întregii societăți românești.

În perioada următoare, statul român a dus o politică de apărare a integrității teritoriale și suveranității naționale împotriva expansiunii imperialismului fascist și a revizionismului, pentru securitate colectivă și menținerea statu-quo-ului, pentru salvagardarea păcii. În avangarda luptei pentru apărarea intereselor naționale, a independenței țării, pentru pace și o viață mai bună, pentru transformarea revoluționară a societății românești s-a situat clasa muncitoare în frunte cu Partidul Comunist Român.

Evoluția nefavorabilă a situației externe a României în preajma și la începutul celui de al doilea război mondial a condus la izolarea treptată a țării noastre, la aruncarea ei în orbita Reichului nazist și la dezmembrarea ei teritorială. Cu sprijinul decisiv al Germaniei, în septembrie 1940 s-a instaurat dictatura militară-fascistă; independența și suveranitatea țării au fost grav afectate, armata română a fost antrenată în războiul hitlerist. În aceste dramatice împrejurări, stegar al luptei pentru restabilirea suveranității și independenței, pentru eliberarea națională și libertăți democratice a fost clasa muncitoare condusă de P.C.R., care a organizat rezistența maselor, a concentrat în jurul său toate forțele sociale și politice antihitleriste ale țării și, în colaborare cu acestea, a înfăptuit insurecția națională armată antifascistă și anti-imperialistă din august 1944. Și de această dată, armata română, alăturîndu-se în totalitatea ei insurecției și luptînd vitejește pentru victoria acesteia, și-a dovedit în modul cel mai pregnant atașamentul față de propriul popor.

Insurecția a constituit o afirmare dintre cele mai elocvente a independenței și suveranității statului și poporului român, a deschis o eră nouă în istoria patriei noastre.

Piatră de hotăr, început de eră nouă în dezvoltarea poporului român, insurecția din august 1944 își datorează această semnificație excepțională, înainte de toate, faptului că ea a deschis calea eliberării depline și definitive a

⁸ *Ibidem*, p. 382.

României de sub dominația imperialistă, calea dobândirii unei independențe reale, cum nu a mai cunoscut niciodată poporul nostru în decursul istoriei sale multimilenare. „23 August libertate ne-a adus” — prin această lozincă, născută spontan în primele mari manifestații ce au urmat sfărâmării jugului fascist, masele populare au exprimat sugestiv această schimbare fundamentală.

E drept că România apăruse ca stat independent pe harta politică a lumii încă de acum un secol, în urma războiului din 1877—1878. Pe cîmpurile de luptă de la Plevna, Smîrdan, Rahova, Vidin, poporul român a cucerit o victorie ce încununa veacuri de speranțe și năzuințe, de neistovite eforturi și sacrificii în bătălia mereu reluată spre a sfărîma lanțurile asupririi străine și a deveni stăpîn în țara sa. Ce s-a întîmplat, însă, în deceniile următoare cu independența dobîndită prin atît de grele jertfe se cunoaște prea bine. Politica claselor exploataatoare, de deschidere largă a porților pentru capitalul străin, a dus la acapararea celor mai importante bogății ale țării de către marile monopoluri imperialiste, la transformarea României într-o sursă de materii prime ieftine și piață de desfacere. Potrivit unor calcule estimative, în ajunul celui de al doilea război mondial, ponderea capitalului străin în economia românească se ridica la 40,5 la sută în industria mare, 43,5 la sută în comerțul mare de mărfuri, 25 la sută în marile bănci, la aceasta adăugîndu-se participarea sa masivă la datoria publică, drept urmare a celor peste 40 de împrumuturi înrobitoare contractate de guvernele burghezo-moșierești în perioada dintre cele două războaie.

Cine dictează în economie dictează și în politică. Acest aforism s-a verificat și prin experiența României, înrobirea ei economică atrăgînd după sine subordonarea și pe plan politic puterilor imperialiste. Generațiile mai vîrstnice își amintesc de vremurile de tristă memorie cînd orientările politicii interne și externe a țării erau hotărîte în cancelariile diplomatice din Apus, cînd însuși teritoriul național, întregit prin voința și lupta plină de sacrificii a poporului, a devenit obiect de tirguală și tranzacții între marile puteri. Această nefastă evoluție a atins limitele extreme în anii celui de-al doilea război mondial, cînd România a fost ocupată de trupele hitleriste, tîrîtă în războiul criminal antisovietic, ruinată economic, adusă în pragul catastrofei.

Dacă în August 1944 poporul român a răspuns ca un singur om chemării la insurtecție a partidului comunist, dacă el s-a angajat cu toate forțele și resursele sale în această luptă, făcînd dovada unui neasemuit eroism, aceasta s-a datorat voinței și hotărîrii lui de a ieși din situația dezastruoasă în care îl adusese subjugarea străină, de a-și redobîndi libertatea. Și tocmai pentru ca eliberarea să fie deplină, să nu mai fie posibilă reeditarea vechii politici de sacrificare a intereselor naționale unor interese străine, masele largi ale poporului au urmat atît de ferm partidul comunist în perioada ce a urmat insurtecției, în lupta revoluționară pentru răsturnarea domniei claselor exploataatoare și instaurarea puterii populare.

Orînduirea nouă, socialistă, născută din această luptă, a răspuns întrutotul năzuințelor poporului, însetat de libertate. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „socialismul a realizat pentru prima dată în istoria României înfăptuirea idealurilor de independență națională și suveranitate a poporului, pentru care au luptat nenumărate generații ale înaintașilor”.

Intr-adevăr, luînd în mîinile sale întreaga putere politică, devenind, ca urmare a instaurării și generalizării proprietății socialiste în întreaga economie, stăpînul tuturor bogățiilor țării, poporul muncitor a dobîndit efectiv posibili-

tatea de a conduce de sine stătător țara, de a-și hotărî singur soarta. Realitățile de astăzi ale țării învederează, ca o trăsătură majoră a vieții noastre sociale, faptul că în toate problemele vitale pentru existența națiunii — de la cele care privesc economia, cultura sau nivelul de trai și pînă la multiplele aspecte ale politicii internaționale — dreptul de decizie aparține poporului român, forurilor de partid și de stat, constituțional și legitim împuternicite de el să exercite prerogativa conducerii. Și ce poate fi mai concludent pentru perfecta concordanță dintre deciziile adoptate și interesele poporului decît înseși planurile și programele dezvoltării economico-sociale a țării, urmărind deopotrivă progresul ei multilateral și bunăstarea generală, actele de politică internă, pătrunse de principiile umanismului socialist, ale eticii și echității socialiste, sau inițiativele și acțiunile desfășurate de România socialistă pe plan internațional, situate consecvent pe linia slujirii intereselor poporului român, a cauzei generale a păcii și prieteniei între popoare !

Independența politică a dobîndit o bază materială de nezdruincinat prin politica de dezvoltare în ritm înalt a economiei, de industrializare socialistă. Respingînd cu hotărîre orice concepții care, într-o formă sau alta, pledau pentru menținerea în continuare a României în situația de țară agrară, redusă la rolul de furnizoare de materii prime și produse agricole, Partidul Comunist Român a așezat industrializarea la temelia întregii sale politici de construire a socialismului. Prin eforturile dîrze, tenace ale poporului român a fost făurită, în anii socialismului, o industrie puternică, diversificată, în plin proces de modernizare, în măsură să asigure nu numai satisfacerea principalelor necesități, de materii prime, materiale și utilaje ale economiei în ansamblul ei și a nevoilor de produse industriale ale populației, dar și participarea activă a României la diviziunea internațională a muncii, creîndu-se astfel condiții tot mai favorabile pentru dezvoltarea rapidă a întregii țări, pentru creșterea venițului național și ridicarea nivelului general de trai, pentru consolidarea continuă a independenței și suveranității naționale.

Cucerită prin grele jertfe și sacrificii, independența națională de care se bucură astăzi poporul român este privită de el ca bunul său cel mai de preț, premisă fundamentală a progresului multilateral, iar apărarea și consolidarea ei ca suprema îndatorire. Exponent credincios al intereselor vitale ale poporului, Partidul Comunist Român se afirmă azi, ca și în trecut, drept stegarul neabătut al independenței patriei, Programul partidului consemnînd angajamentul său ferm de a „asigura condiții optime pentru întărirea continuă a statului național, a independenței și suveranității sale“, ca „parte integrantă a luptei pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și edificarea comunismului în România“.

Exercitîndu-și dreptul de a dispune liber de soarta sa, fără nici un amestec din afară, poporul român concepe independența sa națională nu în sensul izolării de alte popoare, ci, dimpotrivă, în indisolubilă legătură cu dezvoltarea colaborării internaționale. Ca țară socialistă, România pune pe primul plan colaborarea cu toate țările socialiste, amplificarea relațiilor de prietenie, solidaritate și conlucrare multilaterală cu acestea. Acționăm totodată pentru întărirea legăturilor cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii. Stă la loc de frunte în conștiința noastră sentimentul mîndriei de a nu ne fi închistat în găoacea egoismului național, ci de a fi militat fără încetare pentru prietenie și colaborare cu toate popoarele, în spiritul respectului pentru deplina lor egalitate în drepturi cu

convingera fermă, pe de-a-ntregul verificată de viață, că numai pe temelia acestor principii se poate clădi o colaborare rodnică între țări, în interesul fiecăreia în parte și al tuturor laolaltă, că numai pe această temelie poate fi consolidată pacea în lume.

Cunoscînd prin propria sa experiență prețul independenței, bucurîndu-se astăzi din plin de binefacerile ei, poporul român nutrește un profund respect pentru independența celorlalte popoare, se manifestă pe arena internațională ca un ferm apărător al dreptului fiecărei națiuni de a dispune de soarta sa. Solidaritatea și sprijinul neprecupețit dat luptei popoarelor pentru lichidarea dominației străine, pentru dezvoltarea de sine stătătoare formează, în aceeași măsură ca și apărarea propriei independențe, o coordonată majoră a politicii Republicii Socialiste România și, neîndolienic, unul din temeiurile imensului prestigiu pe care țara noastră l-a cîștigat în întreaga lume.

Conștiința independenței sale reale, cucerită pe drumul deschis de August 1944, reprezintă un imens izvor de forță morală pentru poporul nostru, îi insufflă nelimitată încredere în forțele sale, un viguros optimism.

Sărbătorirea peste puțin timp a centenarului proclamării independenței absolute a României ne prilejuiește omagierea operei înaintașilor, a tuturor patrioților, a maselor populare care cu bărbăție și dîrzenie neînduplecată au apărât glia strămoșească, au durat societății românești temelii trainice, pe care s-au sprijinit generațiile zilelor noastre în ridicarea mărețului edificiu al socialismului. Acest centenar are loc în condițiile cînd poporul român muncește cu avînt și abnegație pentru a da viață grandioaselor perspective ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism — stabilite în mod științific de Programul partidului și de Directivele adoptate de Congresul al XI-lea.

Mai strîns unit decît oricînd în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român pășește încrezător înainte, spre împlinirea pe pămîntul românesc a celui mai înalt ideal al omenirii — comunismul.

LA ROUMANIE AU CENTENAIRE DE SON INDEPENDANCE D'ÉTAT

Résumé

En présentant les significations historiques des événements qu'il y a un siècle, ont conduit vers l'obtention de l'indépendance d'état de la Roumanie, l'auteur de cette communication met en relief les nouvelles circonstances dans lesquelles, seulement après la victoire de l'insurrection nationale armée anti-fasciste et anti-impérialiste du mois d'Août 1944, a été possible accomplir la réelle indépendance du pays. C'est dans ce sens qu'on traite amplement le sens des mesures que le pouvoir populaire et spécialement le Parti Communiste Roumain a adopté le long des derniers 33 ans pour consolider l'indépendance de la Roumanie.

A l'anniversaire du premier Centenaire de l'indépendance d'état de la Roumanie, tel qu'on présente dans l'article, nous évoquons avec un légitime orgueil l'héroïque et séculaire histoire du peuple roumain durant laquelle a toujours brûlé avec la même vigueur la flamme de la lutte pour la liberté et l'indépendance, pour secouer le joug de l'exploitation et de l'oppression, pour l'affirmation complète et illimitée de son génie créateur, pour assurer le progrès et la civilisation de notre patrie.

A l'anniversaire de son indépendance d'état, la Roumanie se présente comme une République Socialiste libre et indépendante, les transformations radicales qui ont eu lieu dans tous les domaines, préfigurant en toute clarté et sûreté le tableau lumineux de l'avenir, la création de la société socialiste multilatéralement développée et la réalisation des fondements durables pour l'édification du communisme en Roumanie.